

Pytania przedstawione przez polskie Ministerstwo Środowiska i dotyczące interpretacji postanowień Dyrektywy 1999/13/WE w sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych spowodowanej użyciem organicznych rozpuszczalników podczas niektórych czynności i w niektórych urządzeniach.

Odpowiedzi udzielone przez Komisję i poddane pod dyskusję członkom Komitetu Artykułu 13 Dyrektywy LZO w sprawie wdrażania Dyrektywy 1999/13/WE i Dyrektywy 2004/42/WE.

1. Artykuł 2 (1) i (24) Dyrektywy – definicja urządzenia i kwalifikująca urządzenie według kryteriów przewidzianych w Dyrektywie dla potrzeb sprawdzenia, czy postanowienia Dyrektywy mają zastosowanie do analizowanego urządzenia.

W postanowieniach Dyrektywy traktujących o powyższych zagadnieniach zdefiniowano następujące terminy: „urządzenie” i „zużycie”, natomiast wymagania z Artykułu 5 odnośnie takiej definicji urządzenia są określane głównie poprzez odniesienie do Załączników IIA i IIB.

Przewidziana w niniejszej Dyrektywie definicja urządzenia jest taka sama, jak definicja podana w Dyrektywie 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli. Jednakże, ta ostatnia definicja przewiduje w Załączniku 1 dodatkową i ważną zasadę, której nie włączono do Dyrektywy 1999/13/WE. Zgodnie z tą zasadą, jeżeli jeden prowadzący wykonuje kilka rodzajów działalności mieszczących się w tej samej kategorii i realizowanych w tym samym urządzeniu lub w tym samym zakładzie, zakresy takich działań podlegają sumowaniu. Dyrektywa 1999/13/WE nie przewiduje analogicznej zasady.

Stąd, rodzi się pytanie, czy wyszczególnione w Załączniku IIA do Dyrektywy 1999/13/WE progowe wartości zużycia rozpuszczalników i możliwe do przyjęcia progowe wartości emisji w gazach odlotowych, emisji ulotnych i emisji całkowitej (tak zwane normy emisji) są podane dla indywidualnych urządzeń (grup jednostek wzajemnie powiązanych technologicznie), czy też dla całego procesu technologicznego (który może być prowadzony w zakładzie w wielu niezależnych urządzeniach).

Niżej, przedstawiamy przykład ilustrujący charakter naszych wątpliwości:

W jednej hali produkcyjnej znajdują się cztery jednostki techniczne, które nie są powiązane pod względem technologicznym. Każda z tych jednostek emituje gazy odlotowe za pośrednictwem odrębnego emitora. Są to jednostki. W których odbywa się proces powlekania różnych produktów z tworzyw sztucznych (Załącznik IIA do Dyrektywy, pozycja I.8). Roczne zużycie LZO w każdej z tych jednostek wynosi 4Mg/rok. Gdybyśmy potraktowali każdą z tych jednostek jako odrębne urządzenie (z przyczyny faktu braku technologicznych powiązań pomiędzy nimi), wartość zużycia LZO będzie zbyt niska na to, by jednostka ta mogła podlegać postanowieniom Dyrektywy. Jeżeli, natomiast, weźmiemy pod uwagę całkowite roczne zużycie LZO we wszystkich jednostkach, wówczas będą one podlegały postanowieniom Dyrektywy. Jeżeli jednak, przyjęlibyśmy takie podejście, to norma emisji będzie zależała od liczby urządzeń eksploatowanych w danym zakładzie. Norma emisji rośnie wraz ze wzrostem nominalnego zużycia LZO w takich urządzeniach – przekracza zużycie 15 Mg/rok i zmienia się z 100/100 mg C/Nm³ na 50/75 mg C/Nm³ (odpowiednio dla powlekania i suszenia). Czy, zatem gdy w takim przypadku, przekroczona zostaje wielkość 15 Mg/rok całkowitego rocznego zużycia, powinniśmy stosować ostrzejszą normę emisji dla wszystkich jednostek?

Polskie przepisy definiują termin „urządzenie”. Jest to stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół takich stacjonarnych urządzeń mających powiązania technologiczne. Urządzenia te są objęte tytułem prawnym, którym dysponuje ten sam podmiot oraz są położone na terenie jednego zakładu (definicja ta jest zgodna z definicją zawartą w Artykule 2 (1) Dyrektywy).

Zgodnie z tymi przepisami, zarówno wartości zużycia LZO jak i norm emisji odnoszą się do urządzeń rozumianych w taki właśnie sposób, to jest jako indywidualne jednostki techniczne lub jako wydzielone grupy składające się z jednostek powiązanych technologicznie.

Definicja "urządzenia" podana w Dyrektywie LZO 1999/13/WE jest w gruncie rzeczy dokładnie taka sama jak definicja „instalacji” w Dyrektywie IPPC 2008/1/WE (przedtem 96/61/WE):

1. Instalacja oznacza stacjonarną jednostkę techniczną, w której prowadzona jest jedna lub więcej działalności objętych zakresem Artykułu 1 oraz wszystkie inne bezpośrednio związane działania, które mają techniczny związek z działalnością prowadzoną w tym miejscu, a które mogłyby mieć wpływ na emisje;

Dlatego, wydane przez Komisję wskazówki dotyczące interpretacji Dyrektywy IPPC (http://www.ec.europa.eu/environment/ippc/pdf/urządzenie_guidance.pdf) są użyteczne również w odniesieniu do Dyrektywy w sprawie rozpuszczalników LZO.

Wskazówki te stwierdzają, że:

„Termin „jednostka” znaczyłby po prostu odrębną całość, uwypuklając fakt, że w danym urządzeniu prowadzi się określone rodzaje działalności oraz że można je regulować w sposób zintegrowany. Nie znaczy to jednak, iż muszą one być prowadzone, na przykład, w fizycznie tym samym budynku lub w tej samej budowli technicznej.”

Opierając się na tej definicji, dla potrzeb Dyrektywy IPPC, pojęcie „jednostka techniczna” można interpretować jako jednostkę zaprojektowaną i wykonaną pod względem technicznym w celu prowadzenia interesującej nas działalności. Elementy „jednostki technicznej” mogą obejmować urządzenia, konstrukcje, rurociągi, maszyny, narzędzia, wewnętrzne bocznice kolejowe, doki, nadbrzeża wyładunkowe, mola, magazyny lub podobne inne konstrukcje i urządzenia służące do przyjmowania, składowania, operowania i wstępnego przerobu materiałów wsadowych do/z procesów oraz do kontrolowania, monitorowania i rejestrowania takiego wykonawstwa w aspekcie ochrony środowiska. Aby można je było objąć terminem „jednostka techniczna”, elementy takie muszą stanowić integralną część działalności objętej Załącznikiem I, lub działalność bezpośrednio związaną, która także jest częścią tego urządzenia.”

Jest oczywiste, że terminu "jednostka" w myśl określenia zawartego w definicji nie można interpretować na "poziomie mikro", lecz w odniesieniu do rodzajów działalności opisanych w Załączniku I do Dyrektywy. Znaczy to, że różne maszyny lub linie produkcyjne, które tworzą podmiot gospodarczy, w sensie takim, że są one eksploatowane oraz że można je regulować w sposób zintegrowany, należy traktować jako **pojedynczą** jednostkę techniczną w rozumieniu Dyrektywy. Należy również zauważyć, że Dyrektywa **nie** wymaga, aby urządzenie stanowiło prawną własność indywidualnej spółki, czy podmiotu.

Podejście sugerowane w powyższym pytaniu, tj. rozbitcie urządzenia na mniejsze jednostki, zależnie od konfiguracji linii produkcyjnych, jest niewłaściwe, ponieważ prowadziłoby do omijania środowiskowych celów Dyrektywy. Przy takim podejściu, urządzenie składające się z kilku mniejszych jednostek byłoby traktowane w sposób bardziej łagodny w porównaniu z urządzeniami o tym samym ogólnym zużyciu rozpuszczalnika, ale składającym się z tylko jednej jednostki/linii.

Dlatego, zużycie rozpuszczalnika na daną działalność należy obliczać dla **całego urządzenia** w celu umożliwienia porównania z wartościami progowymi z Załącznika II(A).

Definicja wyraźnie stwierdza, że w jednym urządzeniu można prowadzić **różne rodzaje działalności objęte Załącznikiem I**. W takich przypadkach stosuje się Artykuł 5(5) Dyrektywy w sprawie o rozpuszczalników LZO. Patrz również odpowiedzi na pytanie 7 i **FAQ 6**, opublikowane w witrynie internetowej EUROPA

(http://www.ec.europa.eu/environment/air/solvents/faq_en.htm#q6).

2. Artykuł 8 i Załączniki I i IIA, pozycja 11 – pomiar wartości emisji

W myśl Artykułu 8 Dyrektywy, pomiary emisji of LZO należy prowadzić z urządzeń, w których utrzymywanie norm emisji wymaga zastosowania wyposażenia obniżającego emisje. Przestrzegając tylko wymagania ustanowione w Artykule 8 Dyrektywy należałoby rozumieć, że zasada ta stosuje się do procesów, o których stanowi Dyrektywa, a w tym proces, o którym mowa w pozycji II Załącznika IIA – Pokrywanie nowych samochodów przy progu zużycia rozpuszczalnika LZO \geq 15 t/rok. W przypadku takich urządzeń, norma opisana jest tylko jako wartość emisji LZO (ogółem – w tym zarówno emisja ulotna jak i emisja w gazach odlotowych) dla każdego nadwozia lub powierzchni powlekanego produktu, bez przeliczania na węgiel organiczny. Dlatego, pomiary emisji LZO poza emitarami gazów odlotowych z urządzenia nie jest potrzebne do zbilansowania emisji i sprawdzenia zgodności z normami, czy warunkami wydanego pozwolenia zawierającego te normy (wyrażone w jednostkach pomiarowych wyszczególnionych w Dyrektywie). Bilans, który musi zostać przygotowany przez podmiot prowadzący urządzenie, nie zawiera bezpośrednio wartości emisji zmierzonych w gazach odlotowych. Wartość emisji całkowitej można określić według formuły: E=11-05-06-07-08.

W związku z powyższym, czy, w przypadku procesów, dla których w Załączniku IIA wyszczególniono tylko normę dla emisji całkowitej (w tym emisja całkowita – z emisji ulotnych i emisji w gazach odlotowych), wyrażonej jako wielkość LZO odniesiona do wielkości, masy, powierzchni lub objętości produktów, pomiarów emisji w gazach odlotowych zawsze wymaga się, jeżeli w celu przestrzegania norm niezbędne jest zainstalowanie technicznego wyposażenia obniżającego emisje?

Wg artykułu 8 Dyrektywy rozróżnia trzy możliwe systemy monitorowania emisji:

- 1/ przewody, do których jest podłączone wyposażenie obniżające emisje i które w końcowym punkcie zrzutu emitują więcej niż przeciętnie 10 kg/godz. całkowitego węgla organicznego, będą monitorowane w sposób ciągły na ich zgodność,
- 2/ pomiary nie są wymagane w przypadku, gdy wyposażenie obniżające typu „końca rury” nie musi spełniać wymogów niniejszej Dyrektywy,
- 3/ w przypadkach innych niż 1/ i 2/: wymagane jest monitorowanie okresowe lub ciągłe.

Znaczy to, że potrzeba monitorowania nie zależy od stosującego się rodzaju normy emisji, lecz od emisji bieżących (przypadek 1/) oraz od potrzeby posiadania wyposażenia typu „końca rury” służącego do obniżania emisji w celu zachowania zgodności z dopuszczalnymi wartościami emisji (przypadek 2/).

Dla przykładu podanego w powyższym pytaniu, można rozróżnić dwa przypadki:

a/ przypadek urządzenia, dla którego, **w celu obniżenia emisji, nie jest potrzebne wyposażenie typu „końca rury”**, O5 przyjmie wartość „zero” i dlatego emisje całkowite można będzie obliczyć bez znajomości emisji w gazach odlotowych (przypadek 2/),

b/ przypadek urządzeń stosujących **wyposażenie typu „końca rury”**, w celu wyznaczenia należy znać O5. Ponieważ O5 zawiera ilość LZO unieszkodliwionego przez wyposażenie obniżające emisje, będzie w tym celu potrzebne wykonanie pomiarów emisji (przypadek 1/ lub 3/).

3. Załącznik I – Dział zatytułowany “Działalność powlekania” i Załącznik IIA, pozycja II

W Załączniku I, w dziale opisującym działalność powlekania, podaje się, że nie obejmuje to operacji powlekania podłoża **technikami „natrysku elektroforetycznego”**. W jaki sposób można połączyć to postanowienie z informacją zawartą w punkcie II Załącznika IIA, stwierdzającą, że do oceny przestrzegania norm należy uwzględnić powierzchnie wszelkich innych części, które mogą być dodane w kolejnych fazach procesu powlekania przeprowadzonych w tym samym urządzeniu, począwszy od powlekania elektroforetycznego?

Oba te przepisy cytowane w powyższym pytaniu odnoszą się do dwóch różnych procesów.

Załącznik I Dyrektywy wyłącza z definicji działalności powlekania podłoża **metalami** z zastosowaniem technik „natrysku elektroforetycznego” (i chemicznego). Należy z tego zapisu rozumieć, że nie odnosi się on do pokrywania podłoży metalicznych, lecz do metalicznego powlekania podłoży.

Załącznik II(A)(II) Dyrektywy traktuje o "polu powierzchni pokrytej elektroforetycznie". Odnosi się to do nanoszenia powłok na (metaliczne) podłoża, które jest częścią "działalności powlekania" zdefiniowanej w Załączniku I. Informacje dotyczące procesu powlekania elektroforetycznego można znaleźć w dziale 6.2.4.2.2. STS BREF (dokument referencyjny dla najlepszych dostępnych technik dotyczących obróbki powierzchniowej z użyciem rozpuszczalników (elektropowlekania)).

4. Załącznik I, sekcje pt. „Czynność powlekania” oraz „Wykańczanie pojazdów”

W związku ze zmianami wprowadzonymi w dyrektywie 2004/42/WE do Załącznika I dyrektywy 1999/13/WE, w sekcji zatytułowanej „Wykańczanie pojazdów”, czynności wykańczania pojazdów lub ich części wykonywane w charakterze napraw nie podlegają postanowieniom dyrektywy 1999/13/WE. W jaki sposób mamy interpretować postanowienia tego Załącznika w sekcji „Czynność powlekania” dotyczące procesu powlekania pojazdów? Postanowienia te stanowią, że proces powlekania obejmuje różne pojazdy drogowe, w tym „nowe samochody”. Czy użycie słowa „nowe” wyłącznie w odniesieniu do samochodów oznacza, że powlekanie „starych” pojazdów drogowych innych niż samochody podlega postanowieniom tej dyrektywy w sekcji „Czynność powlekania”, pomimo usunięcia zdania „wykańczanie stanowiące element napraw samochodów”? Innymi słowy, czy proces powlekania samochodów, o którym mowa w Załączniku I do dyrektywy w sekcji „Czynność powlekania”, obejmuje „nowe” samochody oraz pozostałe pojazdy drogowe, zarówno nowe, jak i stare (w związku z tym, że przymiotnik „nowe” został użyty wyłącznie w odniesieniu do terminu „samochody”)?

Ponadto mamy wątpliwości co do zakwalifikowania instalacji wykorzystywanych do powlekania nie całych pojazdów drogowych, ale ich poszczególnych części (np. zderzaków, desek rozdzielczych, relingów dachowych). Czy dla instalacji tego typu należy określić wymogi w zakresie emisji, w tym normy określone w Załączniku IIA w sekcji „Powlekanie pojazdów i wykańczanie pojazdów” (punkt 1.6), lub w sekcji „Inne powlekanie, w tym powlekanie metalu, tworzyw sztucznych, tkanin, włókien, folii i papieru” (punkt 1.8)? Normy emisji przewidziane dla obu punktów są różne.

Według zmian Załącznika I do dyrektywy 1999/13/WE wprowadzonych w art. 13(1) dyrektywy 2004/42/WE, „powlekanie pojazdów drogowych lub ich części, wykonywane jako część naprawy, konserwacji i zdobienia pojazdu na zewnątrz urządzeń wytwórczych”, zostało wyłączone z zakresu zastosowania dyrektywy 1999/13/WE. Czynność „Wykańczanie pojazdów” obejmuje teraz powlekanie przyczep oraz pierwotne powlekanie pojazdów drogowych lub ich części materiałami typu wykończeniowego, wykonywane na zewnątrz oryginalnych linii produkcyjnych. Czynności te podlegają limitom emisji, o których mowa w Załączniku II(A)(I)(6) dyrektywy.

Wspomniana poprawka musi być uwzględniona w interpretacji pozostałych definicji zawartych w dyrektywie 1999/13/WE. W opisie „czynności powlekania”, o której mowa w Załączniku I, przymiotnik „nowe” został użyty wyłącznie w odniesieniu do terminu „samochody”. Oznacza to, że definicja „czynności powlekania” z zasady obejmuje kabiny samochodów ciężarowych, samochody dostawcze i autobusy, zarówno nowe, jak i stare. Jednakże takie czynności powlekania, które dotychczas obejmował opis zawarty w pierwszym tirecie definicji „Wykańczanie pojazdów”, nie wchodzi już w zakres dyrektywy 1999/13/WE. Produkty wykorzystywane do takich czynności muszą być zgodne z postanowieniami dyrektywy 2004/42/WE.

Należy zauważyć, że Załącznik II(A)(II) dyrektywy zawiera wyłącznie limity emisji dla powlekania nowych pojazdów drogowych o wartości zużycia rozpuszczalnika rzędu 15 ton na rok. Instalacje wykorzystywane do powlekania pojazdów o niższym zużyciu rozpuszczalnika oraz do wykańczania pojazdów podlegają limitom emisji, o których mowa w Załączniku II(A)(I)(6) dyrektywy.

Jeżeli chodzi o warunki powlekania poszczególnych części pojazdów drogowych, należy wprowadzić rozróżnienie pomiędzy:

- częściami pojazdów, o których mowa w Załączniku II(A)(II) dyrektywy („części, które mogą być dodane w kolejnych fazach procesu powlekania, a które są pokryte takimi samymi powłokami, jak zastosowane do danego produktu”), które podlegają wymogom Załącznika II(A)(II) dyrektywy („Przemysł lakiernictwa pojazdów”)
- częściami pojazdów drogowych powlekanymi materiałami typu wykończeniowego na zewnątrz oryginalnych linii produkcyjnych, które podlegają wymogom Załącznika II(A)(I)(6) dyrektywy („Wykańczanie pojazdów”)
- pozostałymi częściami pojazdów drogowych powlekanymi niezależnie od pojazdu i wchodzącymi w zakres definicji „czynności powlekania” zawartej w Załączniku I dyrektywy, które podlegają wymogom Załącznika II(A)(I)(8) dyrektywy („Inne powlekanie”).

5. Załącznik I – „Wytwarzanie produktów farmaceutycznych”

Opis procesu przewiduje, że obejmuje on wytwarzanie artykułów farmaceutycznych oraz, jeśli dokonywane w tym samym miejscu, wytwarzanie produktów pośrednich.

Pytania:

1. Czy czynne substancje wchodzące w skład produktów farmaceutycznych, stanowiące wyjściowy składnik w ich produkcji, stanowią „artykuły farmaceutyczne” według postanowień dyrektywy 1999/13/WE?

2. Czy postanowienia dyrektywy mają zastosowanie do instalacji wytwórczych stosowanych w produkcji farmaceutycznych produktów pośrednich wyłącznie w przypadku, gdy instalacje takie eksploatowane są w zakładzie, gdzie wytworzone produkty pośrednie wykorzystywane są w tym samym miejscu do produkcji artykułów farmaceutycznych? Innymi słowy, czy postanowienia dyrektywy oznaczają, że przepisy te nie mają zastosowania w zakładach, gdzie odbywa się produkcja wyłącznie farmaceutycznych produktów pośrednich, które są następnie wykorzystywane poza zakładem (lub w innym zakładzie) do produkcji artykułów farmaceutycznych?

Ten sam problem interpretacyjny dotyczy wytwarzania preparatów powlekających, lakierów, farb drukarskich i klejów. Sekcja „Wytwarzanie preparatów powlekających, lakierów, farb drukarskich i klejów” w Załączniku I również przewiduje, że wytwarzanie produktów pośrednich wchodzi w zakres analiz, o ile odbywa się w tej samej lokalizacji. Czy oznacza to, że wytwarzanie produktów pośrednich nie podlega tym przepisom, jeżeli odbywa się w innym miejscu niż wytwarzanie produktów końcowych, nawet jeśli jest związane z wysokimi emisjami lotnych związków organicznych?

Kwestia substancji czynnych w produktach farmaceutycznych omówiona została w odpowiedziach na najczęściej zadawane pytania FAQ 15, która niebawem zostanie opublikowana na stronie EUROPA (http://www.ec.europa.eu/environment/air/solvents/faq_en.htm#q15). Czynne substancje uznawane są za artykuły farmaceutyczne, a **nie** produkty pośrednie.

Dyrektywa 1999/13/WE dotyczy wyłącznie wytwarzania produktów pośrednich, które odbywa się w tym samym miejscu, co wytwarzanie artykułów farmaceutycznych. Jeżeli wytwarzanie produktów pośrednich odbywa się w innym miejscu, przepisy te nie mają zastosowania.

Ta sama zasada ma zastosowanie do wytwarzania preparatów powlekających, lakierów, farb drukarskich i klejów.

Uzasadnienie tego rozróżnienia jest takie, że wytwarzanie produktów pośrednich poza zakładem uznawane jest za produkcję podstawowych chemikaliów, która nie wchodzi w zakres dyrektywy w sprawie lotnych związków organicznych spowodowanej użyciem organicznych rozpuszczalników. Czynności te najprawdopodobniej wejdą jednak w zakres Dyrektywy IPPC (Dyrektywa Rady 96/61/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli).

6. Art. 5 (5) - Urządzenia, w których prowadzi się dwa lub więcej rodzajów czynności

1. Jeżeli gazy odlotowe pochodzące z kilku procesów usuwane są przez jeden wspólny emiter, czy po przeprowadzeniu pomiarów wartości emisji z tego emitera można dokonać oceny zgodności z normą emisji w gazach odlotowych (O1) w odniesieniu do wyników pomiarów względem średniej obliczonej na podstawie norm przyjętych dla poszczególnych ważonych procesów, np. według ilości gazów odlotowych usuwanych w wyniku tych procesów do emitera, czy w inny sposób?
2. Jakie kryteria mają zastosowanie do oceny zgodności z normą emisji w gazach odlotowych (O1) w przypadku, gdy emisje lotnych związków organicznych z danej instalacji obejmują zarówno emisje ulotne, jak i emisje w gazach odlotowych, a gazy odlotowe odprowadzane są do wspólnego emitera z różnych procesów, dla których przyjęto różne normy, np. procesu określonego w Załączniku IIA, punkt 1.4 – czyszczenie powierzchni przy użyciu związków określonych w art. 5(6) oraz (8), dla którego przyjęto normę emisji gazów odlotowych w mgC/Nm^2 , oraz procesu określonego w Załączniku IIA, punkt 1.13 – powlekanie skóry, dla którego przyjęto ogólną normę emisji jako wskaźnik emisji w g/m^2 ?
3. W jaki sposób przy zastosowaniu technik pomiarowych można zweryfikować zgodność z normą emisji w gazach odlotowych, jeżeli z jednego procesu prowadzonego w danej instalacji gazy odlotowe odprowadzane są do kilku emiterów – czy każdy emiter powinien zapewniać zgodność z normą dla emisji w gazach odlotowych przyjętą dla tego procesu w punkcie 1 w Załączniku IIA dyrektywy, czy poprzez sprawdzenie zgodności z wymogami emisji możemy uśrednić wartość emisji z poszczególnych emiterów w tej instalacji, czyli porównać normy emisji z tych emiterów ważone, np. według ilości gazów odlotowych usuwanych przez poszczególne emitery?
4. Jeżeli na przykład przed powlekaniami konieczne jest przygotowanie materiałów do powlekania – czy proces przygotowania tych materiałów (np. mieszanie), który stanowi źródło wysokiej, krótkotrwałej emisji, podlega tym samym normom co proces powlekania (niezależnie od tego, gdzie materiały te są przygotowywane, nawet jeżeli odbywa się to w urządzeniu znajdującym się w innej części zakładu)?
5. Załącznik I do dyrektywy stanowi na początku, że „Jeśli nie postanowiono inaczej, w każdym przypadku czynność obejmuje czyszczenie wyposażenia, lecz nie obejmuje czyszczenia produktów”. W jaki sposób należy określić normy emisji dla instalacji, gdzie odbywa się proces czyszczenia urządzeń i instalacja ta stanowi źródło emisji w gazach odlotowych do atmosfery, jeżeli w instalacji tej czyszczone są różne urządzenia wykorzystywane w kilku procesach w zakładzie (np. w procesie powlekania tworzyw sztucznych i pokrywania klejem), dla których przyjęto różne wymogi dla emisji w gazach odlotowych (O1)?

Uwaga: Przyjmuje się, że termin „procesy” użyty w powyższym pytaniu oznacza „czynności” w rozumieniu dyrektywy w sprawie lotnych związków organicznych spowodowanej użyciem organicznych rozpuszczalników.

Wymogi art. 5(5) dyrektywy mają zastosowanie do urządzeń, w których prowadzi się dwa lub więcej rodzajów czynności, z których każda przekracza wartości progowe określone w Załączniku II(A). Oznacza to, że w przypadku substancji, o których mowa w art. 5(6), 5(7) oraz 5(8), każdą czynność należy analizować indywidualnie przy ocenie zgodności z wymogami przewidzianymi w tych ustępach (art. 5(5)(a)). W przypadku wszystkich pozostałych substancji, istnieją dwa możliwe podejścia: albo każda z tych czynności indywidualnie będzie spełniać wymogi w zakresie zgodności (art. 5(5)(b)(i)), albo emisje całkowite nie mogą przekroczyć wartości emisji, które następowaliby w przypadku, gdyby każda czynność musiała indywidualnie spełniać wymogi w zakresie zgodności (art. 5(5)(b)(ii)).

W przypadku urządzeń, w których prowadzi się dwa lub więcej rodzajów czynności, z których tylko jedna przekracza wartości progowe zużycia rozpuszczalnika określone w Załączniku II(A), emisje z tej czynności należy określić indywidualnie w celu dokonania oceny zgodności z wymogami.

Na poszczególne pytania można zatem udzielić następujących odpowiedzi:

Pytanie 1. Nie można tu udzielić jednej ogólnej odpowiedzi. W każdym przypadku należy dokonać oceny, które dane dotyczące emisji (oraz ich poziom dokładności) są niezbędne do weryfikacji zgodności z wymogami dyrektywy. W przypadku różnych czynności, które są źródłem emisji usuwanych przez jeden komin, mogą powstawać różne sytuacje w zależności od wymogów przyjętych dla poszczególnych czynności w dyrektywie, jak również w zależności od podejścia przyjętego w myśl art. 5(5).

W przypadku (różnych) dopuszczalnych wartości emisji gazów odlotowych przyjętych dla każdej z tych czynności, ale przy zastosowaniu opcji przewidzianej w art. 5(5)(b)(ii), emisje całkowite muszą być określone ilościowo, tak samo jak emisje powstające w przypadku, gdyby dla każdej z tych czynności zgodność określano indywidualnie. Wystarczy to do ustalenia końcowego stężenia gazów odlotowych oraz natężeń przepływu emitowanych gazów odlotowych pochodzących z różnych czynności.

W większości pozostałych przypadków należy wykazać, że każda czynność indywidualnie spełnia dopuszczalne wartości emisji gazów odlotowych. W tym celu należy określić stężenie lotnych związków organicznych oraz natężenia przepływu poszczególnych gazów odlotowych pochodzących z tych czynności (przed miejscem, gdzie zainstalowane są urządzenia obniżające emisje), jak również skuteczność redukcji emisji przez te urządzenia.

Pytanie 2. Również tu nie można udzielić jednej ogólnej odpowiedzi, ponieważ w każdym przypadku należy dokonać oceny, które dane dotyczące emisji (oraz ich poziom dokładności) są niezbędne do weryfikacji zgodności z wymogami.

W podanym przykładzie emisje związków, o których mowa w art. 5(6) i 5(8) należy we wszystkich przypadkach określić indywidualnie. [Proszę zauważyć, że dopuszczalna wartość emisji gazów odlotowych określona dla tych związków w Załączniku II(A)(I)(4) dotyczy ich stężenia i nie jest wyrażana w mg C/Nm³ – patrz uwaga 2 w ostatniej kolumnie w tabeli w Załączniku II(A)(I)]. Ponadto należy określić stężenie lotnych związków organicznych w końcowych gazach odlotowych oraz w strumieniu gazów odlotowych pochodzących z czynności, których dotyczy dopuszczalna wartość emisji gazów odlotowych, jak również skuteczność redukcji emisji przez urządzenia obniżające emisje.

Pytanie 3. W przypadku, gdy gazy odlotowe pochodzące z jednej czynności emitowane są przez różne kominy, a zastosowanie ma podejście „dopuszczalnej wartości emisji gazów odlotowych” przewidziane w art. 5(2), gazy odlotowe z każdego komina muszą być zgodne z dopuszczalną wartością emisji. Wynika to z definicji „gazów odlotowych”, która stanowi, że jest to „końcowy zrzut gazów zawierających lotne związki organiczne lub inne substancje zanieczyszczające, z komina lub urządzeń obniżających emisje do powietrza”. Przyjmując całkowitą dopuszczalną wartością emisji lub system redukcji emisji, należy uwzględnić gazy odlotowe pochodzące z całej czynności (lub instalacji).

Pytanie 4. Definicja „powłoki” zawarta w dyrektywie obejmuje „wszystkie rozpuszczalniki organiczne lub preparaty zawierające rozpuszczalniki organiczne niezbędne do jego właściwego zastosowania”. Czynność powlekania obejmuje zatem działania niezbędne do zapewnienia właściwego nałożenia powłoki, a emisje powstające podczas tych czynności przygotowawczych należy uznać za część emisji wynikających z czynności powlekania.

Pytanie 5. Dyrektywa przewiduje, że czyszczenie wyposażenia należy uznać za element czynności. W przypadkach, gdy urządzenia czyszczące wykorzystywane są w różnych czynnościach, wkład rozpuszczalników oraz emisje związane z czyszczeniem należy przypisać jak najdokładniej do każdej z tych czynności. W tym celu konieczne mogą być obliczenia, pomiary lub inne metody oceny. Jeżeli dokładne określenie tych wartości nie jest możliwe, należy przyjąć „najgorszy scenariusz”. Do właściwych władz należy ocena metod stosowanych każdorazowo do takiego przypisywania emisji do poszczególnych czynności.

7. Załącznik I – kwalifikowanie procesów produkcji statków

Czy przyjęte wymogi mają zastosowanie do procesów produkcji kadłubów statków z poliestru oraz laminatów szklanych?

Producenci podają następującą technologię produkcji:

Produkty formowane są ręcznie poprzez nałożenie kolejnych warstw materiałów z włókien szklanych na powierzchniach wewnętrznych modeli (formy wielokrotnego użytku) nasączonych mieszkanką nienasyconej żywicy poliestrowej rozpuszczonej w styrenie, wyzwalającą substancje i przyspieszającą kopolimeryzację. W takiej mieszance poliestry ulegają procesowi kopolimeryzacji ze styrenem, w wyniku czego powstaje stałe tworzywo sztuczne wzmocnione włóknem szklanym, złożone z poliestru i laminatu szklanego. Żywica dostarczana przez producenta jest rozpuszczona w styrenie. Większość styrenu bierze udział w procesie kopolimeryzacji i pozostaje w produkcie, a część wyparowuje.

Przed przystąpieniem do formowania, w celu ułatwienia późniejszego oddzielenia produktu gotowego od formy, forma pokryta zostaje cienką warstwą materiałów na bazie wosku. Produkt pozostaje w formie do następnego dnia, co pozwala na dokończenie procesu kopolimeryzacji. W procesie produkcyjnym, poza styrenem emitowany jest również aceton. Nie bierze on udziału w procesie kopolimeryzacji, ale wykorzystywany jest do czyszczenia narzędzi.

Z powyższego opisu wynika, że w czynnościach tych wykorzystuje się rozpuszczalniki organiczne zdefiniowane w dyrektywie 1999/13/WE (rozpuszczanie żywicy, czyszczenie narzędzi). Jednak produkcja kadłubów statków z poliestru oraz laminatów szklanych nie wchodzi w zakres żadnej kategorii czynności wymienionych w Załączniku I dyrektywy 1999/13/WE.

Dlatego należy stwierdzić, że opisana czynność **nie** wchodzi w zakres dyrektywy.

UWAGA:

Z projektu protokołu z piątego posiedzenia Komitetu Artykułu 13 Dyrektywy 1999/13/WE, z dnia 28 kwietnia 2008 r., wynika, że nie wszystkie państwa członkowskie UE podzielają powyższą opinię. Poniżej przywołano odpowiedni fragment tego protokołu.

SI (Słowenia) nie zgadza się z poglądem Komisji dotyczącym produkcji łodzi i uważa, że ten rodzaj działalności podlega zakresowi dyrektywy z uwagi na fakt, że zastosowany styren jest nie tylko polimeryzowany, ale także funkcjonuje, jako rozpuszczalnik. Oprócz tego, wykorzystywany jest aceton. Słowenia zaproponowała, aby działalność ta została objęta (czynnością <inne>) powlekaniami, nakładaniem spoiwa lub laminowaniem.

ES (Hiszpania) zgadza się ze Słowenią, że produkcja łodzi podlega dyrektywie, klasyfikując ją, jako laminowanie tworzyw sztucznych (i nie traktując jednocześnie tego, jako produkty biorące udział w reakcji chemicznej) oraz porównała to z produkcją basenów pływackich z włókna szklanego. Oprócz styrenu, w działalności tej wykorzystuje się także inne rozpuszczalniki, takie jak służące do czyszczenia.

COM oznajmiła, że rozważy swoją odpowiedź na to zagadnienie. COM podkreśliła ogólnie, że należy zapewnić odpowiednio szczegółowe informacje dotyczące tego procesu, stosowanych produktów i ewentualnych reakcji chemicznych, w celu umożliwienia udzielenia jednoznacznej odpowiedzi dotyczącej podlegania poszczególnych rodzajów czynności tej dyrektywie.

8. Art. 1(18) – reakcje chemiczne

Definicja rozpuszczalnika organicznego przewiduje, że **nie jest to rozpuszczalnik LZO**, który stosowany w danym procesie podlega przemianie chemicznej. Czy dotyczy to każdej przemiany chemicznej? Czy ta zasada ma również zastosowanie w przypadku, gdy reakcja chemiczna, której ulega LZO, powoduje powstanie innego LZO?

Według definicji przedstawionej w dyrektywie, lotny związek organiczny, który podlega reakcji chemicznej, nie może być uznany za rozpuszczalnik organiczny.

Jednakże w przypadku, gdy produkt powstający w wyniku reakcji stanowi LZO i związek ten jest następnie wykorzystywany do któregośkolwiek z celów wymienionych w definicji „rozpuszczalnika organicznego”, ten powstający LZO należy uznać za rozpuszczalnik chemiczny w rozumieniu dyrektywy.